

POSUDOK HABILITAČNEJ PRÁCE

Téma: Od zneuznání ke spravedlnosti

Autor: PhDr. Marek Hrubec, PhD.

Oponent: Doc. PhDr. Ladislav Hohoš, CSc.

Predložená habilitačná práca v rozsahu 560 strán predstavuje vlastne dve monografie so závažným obsahom. Jedna sa týka kritickej teórie spoločnosti, druhá kategórie uznania. Tieto dva tematické okruhy sú spojené cez pojem „zneuznania“ v názve práce. Na jednej strane ide o kritiku liberalizmu (tretia kapitola) pretože je formálne normatívny, na druhej strane ide o pomenovanie sociálnej patológie a načrtnutie kritickej teórie globálnej spravodlivosti. Hrubec sa zaoberá predovšetkým kritikou Rawlsovej kategórie verejného rozumu. Argumentuje tým, že oddelenie občanov od oficiálneho verejného diskurzu vedie k ich odcudzeniu od pospolitosti, čo podkopáva vyžadovanú stabilitu. Ďalej kritizuje liberálnu sociálnu ontológiu, ktorá prispieva k chápaniu individua ako atomizovanej izolovanej jednotky.

Hrubec významne prispel k rozpracovaniu analytickej metódy postulovaním trichotómie „kritika-vysvetlenie-normativita“. Pritom postupuje od kritiky negatívnych momentov spoločenskej reality cez vysvetlenie pozitívnych fragmentov reality až po rozvinutie týchto fragmentov v normatívnom chápaní spoločnosti. Ide o tri základné prístupy sociálnych aktérov k problematickej realite a jej následnému prekonávaniu. Prvým prístupom je odmietnutie (negácia), druhým naopak prijatie (afirmácia) a tretím vytvorenie (kreácia). Odmietnutie je kritickým postojom subjektu k problematickej skutočnosti, prijatie znamená kryštalizáciu pozitívnych fragmentov reality na pozadí kritizovaných prvkov, vytvorenie sa týka vyzdvihnutia pozitívnych fragmentov reality a ich rozvinutia do súboru žiadúcich noriem a celku normatívneho usporiadania.

Normatívne návrhy na inštitucionálne ustanovenie vzorcov uznania odvodzuje autor od úsilia o uznanie spoločenských a právnych noriem. Sociálno-ekonomické rozbory dopĺňa analýzami kultúry, politiky a práva. Autor uplatňuje kritickú teóriu spoločnosti a politiky aj v rovine morálky, práva a kultúry (civilizačnej analýzy). Ide o to, že globalizácia v zmysle teritoriálnej integrácie predstavuje súčasť napredujúcej technickej racionality pozemskej civilizácie a obsahuje okrem iného komunikačnú, dopravnú, ekonomickú a kultúrnu integráciu.

Zámer, ktorý sa autorovi podarilo obsiahnuť, je náročný, týmto sa M.Hrubec prezentoval ako vynikajúci analytický filozof. Lenže analytická práca niekedy vyústí do stratena, pokiaľ sa

sústredí na samoučelnú pojmovú ekvilibristiku. V tomto prípade tomu tak nie je, premyslené koncepty autora reagujú na súčasnú zložitú situáciu a potrebu globálnej zodpovednosti. Zánik tradičnej spoločnosti priniesol postoje nespokojnosti a vzbury voči zneuznaniu. Ekonomická globalizácia, svetová kríza a civilizačno-kultúrne konflikty predstavujú rôzne podoby zneuznania. Autor sa podrobne zaoberá globálnymi interakciami, prekračuje lokálny a národný rámec smerom k medzinárodným súvislostiam spravodlivosti. Súčasná situácia sa podľa Hrubeca vyznačuje úsilím o redefiníciu ekonomického, politického a kultúrneho uznania jednotlivých aktérov a s prechodom od unipolarizmu a unilateralizmu k multipolarizmu a multilateralizmu. Jednotlivé krajiny a celé makroregióny usilujú o uznanie svojej vlastnej islamskej, konfuciánskej či inej verzie modernizácie, ktorú nechcú redukovať na západný vzor. Podľa Hrubeca idea globálneho štátu založeného výlučne na bezpečnosti predpokladá príliš rýchlu napredovanie globálnych integračných tendencií a ich udržateľnosti. Pojem vývoja je potrebné obohatiť o rozbor konceptu konfliktného vývoja a alternatívnu jemnejšiu analýzu zložitejších historických tendencií rozvoja uznania v rôznych dimenziách. S autorom sa dá len súhlasiť, že globálny štát je na jednej strane hrozbou v prípade jeho vyústenia do homogenizácie, autoritárstva alebo vojny, na druhej strane globálny štát predstavuje cestu, ako tieto nové globálne nebezpečenstvá eliminovať. Paradoxne tak globálny štát zostáva zároveň hrozbou alebo nádejou, ako túto hrozbu odstrániť.

Predložená práca patrí k tomu najlepšiemu, čo od začiatku nového milénia v slovenskom a českom filozofickom kontexte vyšlo. O autorovom systematickom záujme o kritickú teóru svedčí aj zakladateľská monografia „Kritická teorie společnosti. Český kontext (2013)“, ktorej bol editorom. M.Hrubec často publikuje v zahraničí, jeho koncepty a úvahy majú širokú celosvetovú odozvu.

Práca je po formálnej a štrukturálnej stránke perfektná a môže slúžiť ako vzor. Autorove výkony v publikačnej a citačnej oblasti presahujú štandardné kritériá na titul docenta.

Na základe uvedených argumentov oponent jednoznačne odporúča M.Hrubecovi udeliť vedecko-pedagogickú hodnosť „docent“.

Bratislava, 23.2.2015